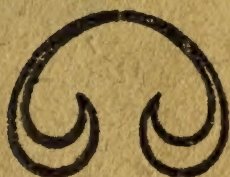
Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

В. ЛЕВИНСЬКИЙ

ЄДИНА НЕДІЛИМА СОВІТСЬКА РОСІЯ?

(З приводу резолюції, принятої на IV. Всеукраїнському Зїзді Рад у Харькові [18. мая 1920] в справі взаїмовідношення Росії і України.)

(НА ПРАВАХ РУКОПИСУ).

КИЇВ — ВІДЕНЬ

1 9 2 0

В. ЛЕВИНСЬКИЙ

Єдина неділима совітська Росія?

(На правах рукопису).

КИЇВ — ВІДЕНЬ

1920

З друкарні Ігн. Штайнмана, т. в. о. п., Відень, IX.

Тактичні причини не дозволяють нам друкувати цих кілька критичних заміток з приводу харківської резолюції в справі взаїмовідношення Росії і України на сторінках нашої ґазети, друкуємо їх тому на правах рукопису, призначаючи тільки для здісціплінованих і переконаних комуністів.

15. серпня 1920.

Ред. „Нової Доби“.

Точнійше: єдина, неподільна совітська Росія, чи соціялістична федерація незалежної, Української Соціялістичної, Радянської Республіки з соціялістичною, совітською республікою Великоросії і иншими радянськими республіками, що потворились на руїнах бувшої царської Росії? — ось питання, яке займало головну увагу учасників нарад IV. Всеукраїнського Радянського Зїзду, що відбувся недавно в Харкові, цеї найвисшої законодатної інституції українського народу. Резолюцію, яку приняв зїзд в цій справі, подаємо в точному тексті при кінці цеї статті. Зїзд станув на становищі політичнодержавної єдности і злиття України з Великоросією і в цьому дусі приняв закон.

Чи ми, українські закордонні комуністи, можемо бути вдоволені з цеї резолюції?

Щоби дати на це питання ясну і недвозначну відповідь, мусимо розглянути мотиви резолюції.

Зїзд відбувся в ненормальних умовах. Столиця України — Київ, а з ним майже вся правобережна Україна, попала в руки шляхецько-панської Польщі, цього вартового пса антантського імперіялізму, як влучно висловився тов. В. Винниченко.

Все на оборону радянських республік! Все для революції! Все для побіди! — це були катеґоричні імперативи для політики комуністів України, без огляду на ідейні ріжниці між ними. Вони весь час стояли перед зїздом в Харкові і для них треба було все принести в жертву, і тому все инше мусіло сходити на задній плян.

Нам здається — може це парадокс? — що коли б з Москви прийшов указ на Україну в інтересі оборони обох радянських республік, в інтересі побіди над Польщею і в інтересі революції, скасувати в Українській Радянській Республіці не тільки такі комісаріяти, як господарства, військовости, шляхів і т. д., але і комісаріят освіти; мало того, коли б в цих інтересах треба б було скасувати українську мову на Вкраїні, розуміється, о скільки це було б можливим, то український робітник і селянин, присутний на IV. Всеукраїнському Радянському Зїзді, був би і на цю жертву пішов, бо для рево-

люції він приніс би все, бо в революції, в її страшному вогні зродилася його соціялістична батьківщина, його ніжність і гордість, його радість, біль і сльози.

І це був найважнійший мотив, який велів усім справжнім комуністам, присутнім на харьківському зїзді, приняти закон в справі хвилевої політично-державної єдности української і російської радянських республік.

Але ми не можемо поминути ще другого мотиву, який безперечно грав в приняттю закону про взаїмовідношення обох республік не маловажну ролю. Цей другий мотив — це мотив єдино-неділимський, який в певних російських комуністичних рядах став особливо тепер, з вибухом війни в Польщею, просто недугою і який спеціяльно у відношенню до України серед цих руських комуністів на Вкраїні і Великоросії має своє джерело, в цілій політичній ідеольоґії, політиці і тактиці.

І приклонники ріжних відтінків цеї єдинонеділимської ідеольоґії в комуністичному сосі, — вона зараз по Вкраїні дуже сильна, — виходячи з того становища, що ніякої там України немає і не повинно бути, змагаючи пляново і систематично до повного політично-державного злиття України з Великоросією, інспіруючи і ухвалюючи закон в справі їх взаїмовідношення, мали на увазі перш за все — ми сердечно бажали б, що-

би ми помилялись! — свої єдинонеділимські пересуди, свій великоруський шовінізм.

Що „єдинонеділимство“ — це шовінізм чистої води, і що він загніздився в російському комунізмі на добре, та має вже свою історію, про це можна би писати томи. Тут ми мусимо обмежитися наведенням кількох тільки фактів його істнування, щоб нікому не видавалось, що ми говоримо на вітер без ніяких підстав, без ніякого оправдання.

„Єдинонеділимство“ проповідували і проповідують особливо так звані ліві російські комуністи (Бухарін, Радек, Оболенський і т. д.). В 1918 р. вони були проти підписання берестейського миру з імперіялістичною Німеччиною, майже виключно з національних причин, бо не могли погодитись з розділом теріторії бувшої царської Росії. І не мало клопотів робили тов. Ленінові, котрий, як тверезий і реальний політик, в інтересі розвитку соціялістичної революції на Сході Европи усіх сил уживав, щоб мир підписати. „Труды I. Всероссійскаго Съѣзда Совѣтов Народнаго Хазяйства“ (Москва, 1918) дають надзвичайно багато матеріялу для пізнання економічних і політичних корінів „єдинонеділимства“. Ліві російські комуністи говорили просто так, як їм промовляла велика національна російська втрата з душі.

Наприклад, Радек, референт справи „Економічні наслідки берестейського договору“, говорив між иншими:

„Не буду вам нагадувати, скілько втратила Росія, втративши Польщу, Литву, Прибалтійський край, Україну і згубивши поки що, фактично, донецький басейн. Це означає втрату в 40% промислового пролетаріяту і промислової продукції. Це означає втрату важних джерел сирівця як донецький басейн, котрий доставляв нам чугун і вуголь. Ви розумієте знаменито, що значить, коли Росія втратила 90% цукрової промисловости. Ви розумієте знаменито, що значить втрата цих областей, з котрих Росія одержувала злишок хліба, який служив засобом для торговельного балансу. Теріторіяльні втрати Росії дуже великі і кольосальні втрати продукційних сил Росії. В першу чергу Росія втратила 40% клясіфікованих робітників. Сирівця і спеціяльно чугуна та сталі ми втратили около 70%“. (Труды, ст. 15).

„Між відорваними частями Росії істнує глубока економічна звязь, вони складали навіть в цьому громадянстві протирічій, яким являється капіталізм, один економічний орґанізм“ (ibidem ст. 18.)

Ломов говорив: „Україна являласа тим резервуаром, звідки Велцкоросія черпала свої хлібні запаси“ (т. 24). „Взаїмне тяготіння України з Великоросією на стільки

велике, що ці два райони будуть необхідно змагати до возєдинення... (ст. 25).

Оболенський: „В розриві Росії на дві части — на північ і полудне — Великоросію і Україну — виразилось в розширеному масштабі, у великому розмірі, у виді ґеоґрафічного розділу, державно-правового розділу, як раз той сам розпад і розділ двох основних галузей продукції. Україна як раз представляє собою область з одної сторони ізбитку хлібів, а з другої область, що дає сирівець. У відношенню до півночі, що потрібує сирівця, до промислової півночі, Україна являється джерелом заосмотрювання обробляючої промисловости" (ст. 58).

„Привернення звязку між Україною і Великоросією — повинно бути переведене шляхом революційної боротьби робітників і селян усеї Росії. Але замість того, щоби повторяти робітникам: „коли ви зберете 25.000 людей і зробите продовольчий відділ, то найдете хліба в ізбитку", замість того всю енерґію ужити на те, щоби сказати: „ви повинні вести роботу революційним шляхом, розрахованим з революційною діяльністю робітників і селян України для установлення нарушеного звязку, і тільки тоді у вас будуть хліб і праця".

Коли ми скажемо це просто, буде це користнійшим, чим будувати рожеві утопії

відносно того, що ми зуміємо обійтися своїми силами“ (ibidem, ст. 60).

Ми прохаємо нашого читача вдуматися в суть наведених цитат, відкидаючи ті думки, які наводить сам берестейський мир і які в нашому міркуванню не можуть грати ніякої ролі, бо, підчеркуємо, ходить нам о суть питання.

Для дальшої ілюстрації „єдино-неділимства“ наведемо голос російського комуніста, якому весь час приходилося жити і працювати на Вкраїні. Маємо на увазі брошурку Евгенії Бош п. з. „Национальное правительство и советская власть на Украине“, (Москва, 1919, Книгоиздательство „Коммунист“), виданої під фірмою „Російської Комуністичної Партії („Большевиків)“. Це брошурка просто скандальна. Дивуєшся просто, як вона могла вийти під фірмою російської комуністичної партії. Але що її видано під цею фірмою, це ознака, на скільки думки авторки цій партії не чужі. Авторові приходилось відогравати в комуністичному рухові на Вкраїні і в „будівництві“ укр. радянської державности чималу ролю. І ціллю цеї брошури є: „на основании старого опыта и оценки настоящего нам необходимо выработать формы новой, не менее решительной борьбы, и, если моя брошюрка хотя не много поможет нашим товарищам в этой работе, я буду

считать время не потерянным и цель достигнутой".

Який же досвід автора?

„До мартовської революції" національний рух на Вкраїні розвивався крайно слабо. Політично і економічно тісно звязана з Росією, вона являлась наче нероздільною її частиною. Само-державний режім, в корині убиваючий всякі спроби національного самоозначення, подавляв националістичний розвиток, а спорідненість мови, господарська єдність і спільність державних законів згладжували національну нерівність (!! ред. Н. Д.), цементували Україну і Великоросію в одно ціле і обєднювали робітників і селян в єдиній революційній боротьбі. Тільки з упадком царизму і знищенням самодержавного режіму з перших днів мартовського перевороту, національна ідея дістає право на свобідний розвиток. І між двома зжившимися народами штучно прокладають національні межі, в життя українських робітників і селян вкроплюють ідею національної окремішности. З того моменту революційний рух України приймає троха инші, відмінні від Росії форми." (Передмова).

Ця цитата не потребує ніяких коментарів. Слова яснійше ясного кажуть, з ким ми маємо до діла.

Яку-ж ціль ставила собі Евгенія Бош в своїй роботі на Вкраїні, собі і иншим, та ставить на будуче російським комуністам?

„Робочий и крестьянин Украины (в роді Евгенії Бош! — ред. Н. Д.) требует и добиваеться единой Советской России“ (ст. 53).

Не диво, що того роду погляди на Україну, проводимі в життя, в практичній діяльности руських комуністів на Вкраїні, доводили багато з них, дуже багато, до повного заперечення істнування України (гл. особливо так зв. „катеринославську точку погляду“: України не було і немає, є тільки „Південна Росія“), а в наслідку цього до висміювання навіть української мови, культури.

Щоби бодай почасти зілюструвати практику партії комуністів (б.) України на Вкраїні, наведемо голос такого авторітетного українського комуніста, як В. Затонський, члена К. П. (б.) У., котрий в своїй статті „Из недавнего прошлого“ (Комунист, ч. 3-4, I—VII—1918, ст, 9—20) писав:

„На ґрунтовне питання — відношення до національного руху, зазначившому в значній мірі політику пролетаріяту на Україні, партія відповідала зовсім невиразно: »Право нації на самовизначення«. Конкретніщі вирішення приймалися від випадку до випадку.“

„Березень-квітень 1917 р. В нетрях всяких кооперативів і спілок формується український національний вид, вилізає на

світ божий Рада—партія лагідно твердить про самовизначення.

„Травень. Рада піднімає голову. Червень—липень. Рада намагається стати на ноги—покровительственне самовизначення. Вересень. Про Раду майже забуми. Жовтень—Рада брикається—співчуваюче (не розібрали) самовизначення.

„Листопад—Грудень. Рада оголошує грозний ультіматум і... право націй на самовизначення.

„Січень. Рада передана — анафема Раді. Травень. Рада повалена, повний крах українського націоналізму... Право націй на самовизначення, нерухоме, як скеля і, як камень нічого не вимовляюче.

„Що мінялася тактіка відносно українського національного руху, що не зразу роскусили Раду, ще мало біди, — біда, що в усіх цих головокружительних змінах курсу не було ніякої внутрішньої льоґіки. (А зараз є?)

„Бували випадки, коли одночасно давалися виключаючі одна одну діректіви (а зараз не даются?), так, наприклад, на бій з українським шовінізмом, з сунувшою з півдня дрібно-буржуазною реакцією, благословлялася десніцею Совітська Україна, шуйцею — Донецька Республіка. Мимоволі нагадується український анекдот про бабу, що ставила

свічки одночасно і св. Миколі і лукавому, виходячи з міркувань, що...

Хто знає, де прийдеться
Свій вік вікувати
Треба всюди, добрі люди.
Приятеля мати.

У партії в цілому не було виду; політика її йшла через пень колоду з самими несподіванками ухиляннями і, зрозуміло, далеко не блискучими результатами; на місцях же кавардак був неуявимий.

Кожна орґанізація, майже кожний член партії за свій страх і риск вирішував всі питання, що торкалися тактики відносно українського національного руху, котрий все ріс і ріс, і ставав чим далі крупнійшим фактором політичної боротьби на Україні, — і от тут і виявилося, що поважний прінціп самовизначення націй, котрим потрібно було керуватися по писанію і устному преданію отців церкви, дуже гарний, поки діло йде про Індії і Египти, о скілько нам там не доводилося працювати (в татаро-башкіріях з ним уже клопоту досить).

Гарний вік, коли треба зробити благородний жест в стилі кающогося дворянина москвичу на Тверській, німцеві на Фрідріхштрассе, але занадто мало зрозумілий, коли доводиться вирішувати всі ці прокляті питання на ріжних околицях, в роді України.

Недурно національні комуністичні партії, увіходячі в склад російської, в роді польської, латишської, одіслали самовизначення націй туда, ідеж учреділка (Установче Зібрання) упокоївається.

Але у них становище значно простіще як на Вкраїні.

І латишська і польська партії, в більшости дійсно одна — латишська, друга — польська, по своєму національному складу (по крайній мірі, в істнуванні латишів і поляків поки що ніхто не сумнівався.)

Не те на Україні. Тут партія большевиків, як і більшість промислового пролєтаріяту, складається, головним чином, із руських (великоросів), як що не по національности, то по кутьтурі.

Висловитися проти самовизначення націй ніяково і так русіфікаторами українці звуть. Визнати Україну — Україною — душа не лежить, тим більше, що многі товариші до цієї пори в глибині душі переконані, що Україну, Грушевський нарошне видумав.

І от починається шукання. Ну, що ж, самовизначуйся аж до відокремлення, але тільки на віщо тут, безпремінно у моїй партійній відчині. Ну, хай вже буде собі навіть незалежна Україна (як що вже не можна без цього) де-небудь в Австралії або на гірший кінець, навіть на напівдикій Волині і Подоллі, але навіщо безпремінно в Кате-

рινославщині або на Херсонщині, не кажучи вже про Харьків".

Так ілюструє русько-большевицьку практику тов. Затонський. Розуміється, немало уплило часу з тої пори, коли писав свої слова товариш. Де-що могло на краще змінитись і змінилось, але не змінились пружини единонеділимської політики великої частини руських комуністів на Вкраїні.

Ми є завзятими ворогами цеї політики шовінізму, бо такою є безперечно і понад всякий сумнів „единонеділимство".

І коли би единонеділимські мотиви справді мали відограти ролю в ухвалі резолюції IV. Всеукраїнського Зїзду, зручно тільки вжиті і заховані, то мусимо сказати, що в найблищому часі вони мусять вийти на верх і можуть дуже діймаюче пімститися на розвитку соціялістичної революції на Вкраїні.

З найбільшим натиском підчеркуємо, що національна свідомість серед українських робітників і селян на Вкраїні, в останніх часах поширилась з такою силою, як ніколи досі. І це є причиною, що культурно-обединительна і асиміляційна політика руських большевиків на Вкраїні, на цілій лінії скрахувала. Боші нині на Вкраїні не можливі. І це причиною, чому тов. Раковський, нинішний „українофіл" — як його називають, той сам, що ще недавно голосив на Вкраїні диктатуру російської культури, нині співає

гимни „прекрасній українській мові" і відсилає шовіністів-комуністів, що приходять з Москви на Вкраїну, в черезвичайку.

Ми є прінціпіяльними ворогами єдинонеділимства. Цій політиці протиставляємо єдину нині можливу комуністичну, пролетарську політику, політику соціялістичного федералізму, справжнього і несфальшованого, яка засновується на рівноправности і братерській взаїмности всіх сфедерованих членів. Вона не виключає навіть найтіснішої злуки радянських республік в часах їх небезпеки, в інтересі революції і комунізму.

Всяка-ж инша політика — це шовінізм. Так само комуністичне єдинонеділимство — це паскудний шовінізм, який змагає до того, щоби слабший нарід, його робітники і селяни, його всі працюючі маси віддавали свою надпрацю не в користь буржуазії сильнійшого народу, бо вона тепер знищена, а в користь його робітників і селян. Таким способом витворює він нову форму експлуатації.

Проти цеї політики повстане і мусить повстати, коли вона не скрахує, вся національна робітниче-селянська Україна.

Бо тенденцією українського національно-революційного, освідомлюючого і революційного руху, про яку тут блище не можемо говорити, є не політично-державне злиття і єдність з совітською Великоросією, а укон-

ституовання українським народом, робітниками і незаможніми селянами себе, незалежно від старих кордонів в націю, як незалежна соціялістична радянська республіка в соціялістичній федерації инших соціялістичних радянських республік в Европі, а перш за все з соціялістичними республіками, що повстали на руїнах царської Росії.

* * *

Резолюція про взаємовідносини між У. С. Р. Р. і Р. С. Ф. С. Р.

IV. Всеукраїнський Зїзд Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських Депутатів, ще раз урочисто заявляючи перед усім світом повну рівноправність всіх народів і держав і відціль виникаюче право націй на самовизначення, вважає своїм обовязком боротися за закріплення радянської влади, котра тільки одна може зі знищенням кляси і з визволенням робітників від гніту поміщиків і капіталістів, забезпечити їм свободу і незалежність.

IV. Всеукр. Зїзд Рад заявляє, що У. С. Р. Р., маючи (сохраняя) свою самостійну державну конституцію, являється членом Всеросійської Соціялістичної Федеративної Республіки, обєдинаної спільністю політичного і соціяльного устрою, спільністю боротьби в минулому проти царя, помі-

щиків і капіталістів та спільною боротьбою в сучасному за своє істнування; констатує, що тільки дякуючи взаїмній допомозі, котру на протязі $2^1/_2$ років братські радянські республіки давали одна другій, вони могли удержатися в жорстокій кровавій боротьбі проти безчисленних буржуазних ворогів.

Окупована німецькими імперіялістами і франко-грецькими грабіжниками та російськими білоґвардійцями, Україна стала знову вільною тільки за допомогою Р. С. Ф. С. Р.

І коли тепер в четвертий раз хліборобська Україна почасти знова захоплена військом хижацьких польських панів, то очі всіх робітників і селян України звернені до всіх народів і республік, що входять у склад Р. С. Ф. С. Р.

IV. Всеукраїнський Зїзд Рад, підтверджуючи згоду між Центральними Виконавчими Комітетами У. С. Р. Р. і Р. С. Ф. С. Р. про обєднання комісаріятів: військового, фінансового, залізниць, народнього господарства, почт і телеґрафів та праці, доручає новому Центральному Виконавчому Комітетові вести і далі ту саму політику тіснійшого зближення.

З огляду на те, що на VII. Всеросійському Зїзді Рад, Україна, захоплена тоді Денікіном, не змогла приймати участи, IV. Всеукраїнський Зїзд Рад поручає новому

Ц. В. Комітетові України аж до закінчення роботи призначеної Ц. Вик. Комітетом Росії, щоб Комісії по федеральній конституції до остаточного вирішення Всеросійського Зїзду Рад, доручили новому Центральному Виконавчому Комітетові України увійти в переговори з Всеросійським Центральним Виконавчим Комітетом по питанню про представництво Радянської України, в цьому останньому.

Зі свого боку Зїзд пропонує, щоби у В. Ц. В. Комітет Р. С. Ф. С. Р. увійшло 30 представників, обраних на IV. Зїзді Рад. Ріжні спроби розірвати або ослабити звязок (связь) з Совітською Великоросією з другими народніми і радянськими республіками, що входять у склад Р. С. Ф. С. Р., всяка капіталістична і шовіністична тровля з метою розєднання робітників і селянських мас, являються по суті контрреволюційними і направленими проти волі і незалежности робітників і селян України.

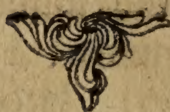
IV. Зїзд Рад перестерігає робітників і селян проти зрадницького гасла „Українська Народня Республіка", котре тільки являється прикриттям для підкорення України міжнародньому капіталові і українській шовіністичній буржуазії.

При першій Українській Народній Республиці панували на Вкраїні австро-німецькі імперіялісти і російський ґенерал Скоро-

падський, друга повертала Україну в кольонію французького капіталу, третя, котру обіцяє тепер Петлюра, являється тільки етикетою для укріплення на Україні ненависної чужої влади панських шляхтичів.

IV. Зїзд Рад з певністю очікує приходу того часу, коли до федерації радянських республік Росії і України приєднаються нові союзники і утворять з Виликоросією разом міжнародну республіку Рад.

(„Известія“ з 25. мая 1920).

БІБЛІОТЕКА „НОВОЇ ДОБИ“

органу Закордонної Ґрупи Української Комуністичної Партії.

Досіль видано:

№ 1. **Винниченко В.;** Всесвітня революція. Відень, 1920, 16⁰, 16 стор.

№ 2. **Винниченко В.:** Українська державність. Відень, 1920, 16⁰, 32 стор.

№ 3. **Левинський В.:** Соціялістична революція і Україна. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 4. **Паламар Г.;** Капітал, колоніяльні народи і большевизм. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 5. **Шаповал М.:** Інтеліґенція і пролетаріят. (Друкується.)

№ 6. **Винниченко В.;** Політичні листи. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 7. **Левинський В.:** Релиґія, наука і соціялізм. Відень, 1920, 16⁰, 24 стор.

№ 8. **Стах П.:** До верховин! Поезії. Відень, 1920, 16⁰, 32 стор.

(Далі див. оборотна сторона).

№ 9. **Химeнко Гр.:** Хто такі комуністи і чого вони хочуть? Відень, 1920 16^0, 16 стор.

№ 10. **Левинський В.:** Капіталізм і імперіялізм. Відень, 1920, 16^0, 32 стор.

№ 11. **Піддубний Г.:** Комунізм і еволюція. Відень, 1920, 16^0, 20 стор.

№ 12. **Лєнін Н.:** Третій Інтернаціонал і його історичне значіння. Відень, 1920, 16^0, 12 стор.

№ 13. **Паннекук А.:** Комунізм і демократія. (Друкуєтьcя.)

№ 14. **Карпинський В. А.:** Що таке радянська влада і як вона будуєтьcя? Відень, 1920, 16^0, 40 стор.

....

Замовлення посилати на адресу адміністрації „Nowa Doba", Wien, XVIII. Hans Sachsg. 18.